

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 79 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 1990 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 122 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta.

Kokonaisverouudistuksen toteuttaminen aloitettiin vuoden 1989 tulo- ja menoarvion yhteydessä. Vuodelta 1989 toimitettavassa tulo- ja varallisuusverotuksessa sovelletaan yksivuotista verolakia, mutta kuluvan vuoden alusta uusi tulo- ja varallisuusverolaki on ollut voimassa pysyvänä lakina. Hallitus ehdottaa, että tulo- ja varallisuusverolakiin tehtäisiin vuodelta 1991 toimitettavaa verotusta varten muutoksia, jotka liittyvät kokonaisverouudistukseen ja kuluvana vuonna tehtyihin talous- ja tulopoliittisiin ratkaisuihin. Lakiin ehdotetaan tehtäväksi myös rahanarvon muuttumisesta johtuvia sekä eräitä teknisiä muun lainsäädännön muuttumisesta johtuvia muutoksia ja tarkennuksia.

Valiokunta on käsitellyt tässä yhteydessä kaikki valiokuntaan lähetetyt tulo- ja varallisuusverolakia koskevat aloitteet sekä ne aloitteet, jotka sisältävät samantyyppisiä säännöshdotuksia kuin tulo- ja varallisuusverolakiin sisältyy.

Valiokunta on käsitellyt seuraavat valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi lähetetyt kuluvan vuoden valtiopäiviltä olevat lakialoitteet:

— 24.4.1990 lähetetyn ed. Kohijoen ym. lakialoitteen n:o 31 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 103 §:n muuttamisesta,

— 2.5.1990 lähetetyn ed. Törnqvistin ym. lakialoitteen n:o 32 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta,

— 29.5.1990 lähetetyn ed. P. Lahtisen ym. lakialoitteen n:o 35 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 57 §:n muuttamisesta,

— 19.6.1990 lähetetyn ed. T. Roosin ym. lakialoitteen n:o 47 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 108 §:n muuttamisesta,

— 21.9.1990 lähetetyn ed. Astalan ym. lakialoitteen n:o 53 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 103 §:n muuttamisesta,

— 21.9.1990 lähetetyn ed. Rusasen ym. lakialoitteen n:o 58 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 89 §:n muuttamisesta,

— 2.10.1990 lähetetyn ed. Saastamoisen ym. lakialoitteen n:o 66 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 89 §:n muuttamisesta,

— 12.10.1990 lähetetyn ed. Laaksosen ym. lakialoitteen n:o 73 laeiksi tulo- ja varallisuusverolain sekä asuntotulon verottamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta,

— 12.10.1990 lähetetyn ed. Moilasen ym. lakialoitteen n:o 87 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta sekä

— 20.11.1990 lähetetyn ed. Pekkarisen ym. lakialoitteen n:o 128 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta.

Valiokunta on käsitellyt myös valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti 11 päivänä toukokuuta 1990 lähetetyt kuluvan vuoden valtiopäiviltä olevat seuraavat toivomusaloitteet:

— ed. Alarannan ym. toivomusaloitteen n:o 54 kehitysvammaisille maksettavan työosuusrahan saattamisesta verovapaaksi tuloksi,

— ed. Almgrenin toivomusaloitteen n:o 55 sotainvalidien ja rintamaveteraanien hoitokustannusten täysimääräisestä verovähennysoikeudesta,

— ed. Joutsensaaren toivomusaloitteen n:o 75 avioliitossa asuvien asuntolainojen korkojen vähennysoikeuden korottamisesta,

— ed. Jääteenmäen ym. toivomusaloitteen n:o 80 nuorisovähennyksen käyttöön ottamisesta verotuksessa,

— ed. Kankaanniemen toivomusaloitteen n:o 83 velkojen korkojen verovähennysoikeuden laajentamisesta,

— ed. Kankaanniemen ym. toivomusaloitteen n:o 84 matkakustannusten omavastuusuuden poistamisesta verotuksessa,

— ed. Kankaanniemen ym. toivomusaloitteen n:o 85 lapsivähennyksen myöntämisperusteiden laajentamisesta kunnallisverotuksessa,

— ed. Laineen ym. toivomusaloitteen n:o 99 vuokra- ja korkotulojen vaikutuksesta eläketulovähennykseen verotuksessa,

— ed. Lammisen toivomusaloitteen n:o 103 opintolainojen korkovähennyksen omavastuusuuden poistamisesta,

— ed. Moilasen ym. toivomusaloitteen n:o 105 sodasta kärsimään joutuneiden hyväksi tehtyjen lahjoitusten verovähennysoikeuden palauttamisesta,

— ed. Mäkelän toivomusaloitteen n:o 109 yhdistyksissä tehtävän talkootyön verottomuuden turvaamisesta,

— ed. Mäkipään ym. toivomusaloitteen n:o 111 suojatyöstä maksettavan palkan säättämisestä verovapaaksi,

— ed. Puiston ym. toivomusaloitteen n:o 122 perhepäivähoitajien verotuksen muuttamisesta eräiltä osin, sekä

— ed. Riihijärven ym. toivomusaloitteen n:o 125 sivuansioiden verotuksen lieventämisestä.

1. Kokonaisverouudistuksesta aiheutuvat muutokset

Tuloveroasteiden ja marginaaliveroprosenttien alentamista jatketaan myös vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa. Tämä edellyttää hallituksen esityksen perusteluiden mukaan myös veropohjan edelleen laajentamista. Se ehdotetaan toteutettavaksi korottamalla omaisuuden luovutusvoiton ja vähintään kahdeksan vuotta omistetusta omaisuudesta saadun satunnaisen myyntivoiton veronalaiseksi tuloksi katsottavaa määrää 40 prosentista 50 prosenttiin. Verosta vapaan omaisuuden luovutusvoiton määrää tarkistettaisiin samalla 210 000 markasta 220 000 markkaan.

Tuloveroasteen alentamiseen liittyen ehdotetaan myös sellaista veropohjan laajennusta, että vapaaehtoisten eläkevakuutusmaksujen vähennysoikeus supistetaan nykyisestä 15 prosentista 12 prosenttiin ansiotulon määrästä.

Kokonaisverouudistuksen ensimmäisessä vaiheessa omaksuttujen suuntaviivojen mukaisesti muuhun kuin elinkeinotoimintaan tai maatilatalouteen liittyvän velan koron vähennyskelpoista prosenttiosuutta ehdotetaan edelleen supistettavaksi viidellä prosenttiyksiköllä

eli 80 prosentiksi. Korkojen markkamääräinen omavastuusuus ehdotetaan korotettavaksi 1 000 markasta 1 100 markkaan. Puolisoiden korkovähennyksen enimmäismäärä ehdotetaan korotettavaksi 22 000 markasta 24 000 markkaan. Perheettömän henkilön enimmäisvähennys pysyisi ennallaan. Velan käyttötarkoituksesta riippumaton osuus ehdotetaan supistettavaksi 6 000 markasta 5 000 markkaan. Myös asuntovähennykseen oikeutettujen verovelvollisten korkovähennyksen enimmäismäärä supistuisi tällöin perheettömän osalta 5 000 markkaan.

2. Tulopoliittisista ratkaisuista vuosille 1990 ja 1991 johtuvat muutokset

Tulo- ja varallisuusverolakia muutettiin kulu- ja varallisuusverolakiin voimaan tulleella lailla talous- ja tulopoliittisissa ratkaisuissa vuosille 1990 ja 1991 edellytetyllä tavalla muun ohessa eräiden matkakustannuskorvausten verokohtelun osalta. Talous- ja tulopoliittinen ratkaisu vuodelle 1991 ei sisällä matkakustannuskorvausten verokohteluun liittyviä yksityiskohtia. Hallitus ehdottaa, että vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa sovellettaisiin pääosin samoja säännöksiä kuin kuluvana vuonna. Ulkomaan päivärahoja ei kuitenkaan sidottaisi vuoden 1988 veroperusteisiin, mikä merkitsisi vuonna 1991 päivärahojen verovapaisten enimmäismäärien lievää alenemista. Verovapaan kilometrikorvauksen enimmäismäärä ehdotetaan korotettavaksi 135 penniin kilometriltä.

Tulopoliittisen ratkaisun osana päätettiin, että työntekijäin omaehtoisen ammatillisen koulutuksen tukemiseksi perustetaan uusi tukimuoto, ammattikoulutusraha, jonka suuruus olisi 1 300 markasta 1 700 markkaan kuukaudessa työntekijän iästä riippuen. Hallitus ehdottaa, että tätä ammattikoulutustukea ei pidettäisi veronalaisena tulona kokeilujakson aikana.

Talous- ja tulopoliittisen kokonaisratkaisun yhteydessä sovittiin, että niiden palkansaaajien verotuksen keventämiseksi, jotka pienituloisuuden vuoksi eivät juurikaan hyödy valtion tuloveroasteikon lievennyksestä, toteutetaan vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa kunnallisverosta tehtävä uusi vähennys. Vähennyksen suuruudeksi ehdotetaan 14 prosenttia 20 000 markkaa ylittävästä palkkatulon

osasta, enintään kuitenkin 2 800 markkaa. Verovelvollisen kokonaistulon ylittäessä 60 000 markkaa vähennys pieneni 14 prosentilla kokonaistulon 6 000 markkaa ylittävästä osasta. Vähennystä ei saisi verovelvollinen, jonka kokonaistulo on 80 000 markkaa tai enemmän.

Maataloustuloratkaisuun liittyen ehdotetaan yrittäjäpuolisoiden ansiotulo-olettaman yläraja korotettavaksi 170 000 markasta 230 000 markkaan. Ehdotettu muutos koskisi myös muita yrittäjäpuolisoita.

3. Tulo- ja varallisuusverolakiin tehtävät muut

muutokset

Eräitä keskeisiä vähennyksiä ehdotetaan rahan arvon muuttumisen huomioon ottamiseksi korotettavaksi keskimäärin neljällä prosentilla. Korotettavat vähennykset olisivat valtion- ja kunnallisverotuksessa myönnettävä tulonhankkimisvähennys ja merityötulovähennys, valtionverotuksessa tulosta tehtävä lapsenhoitovähennys ja kunnallisverotuksen lapsivähennys, yksinhuoltajavähennys ja perusvähennys. Myös valtionverotuksessa verosta tehtävän asuntovähennyksen määrää ehdotetaan korotettavaksi.

Lisäksi lakiehdotukseen sisältyy eräitä lähinnä teknisluonteisia tarkistusehdotuksia, jotka koskevat muun ohella kunnallisverotuksen eläketulovähennystä, Suomen itsenäisyyden juhlarahaston verovapautta, Pohjoismaiden kehitysrahaston ja Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön sekä niiden jäsenenä olevan valtion verovapautta, rakennusmaamaksun vähennyskelpoisuutta, säästöpankkien kantarahaston voitto-osuuden verokohtelua ja asumisoikeuden luovutuksesta kertyvän voiton verotusta sekä korkotulon lähdeverosta aiheutuvia tarkistuksia.

4. Käsitellyt aloitteet

Käsiteltyjen lakialoitteiden mukaiset lakiehdotukset sisältävät tulo- ja varallisuusverolakiin liittyviä säännösehdotuksia sekä eräitä muita sellaisia säännösehdotuksia, jotka olisivat lähinnä sijoitettavissa tulo- ja varallisuusverolakiin. Käsitellyissä toivomusalioitteissa ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi edellä mainittuihin säännösehdotuksiin ja niihin läheisesti liittyviin muihin seikkoihin liittyviä toivomuksia.

5. Valiokunnan kannanotot

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin muutoksin.

1. Tulopoliittisissa neuvotteluissa tehdyistä ratkaisuksista johtuvat muutokset

Hallituksen esitystä laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta on tarpeen muuttaa 50 ja 162 §:n osalta tulopoliittisissa neuvotteluissa tehtyjen ratkaisujen vuoksi. Kustannuskorvausten verokohteluun ehdotetaan liitettäväksi kuuden vuoden pituinen siirtymävaihe, jolloin päivärahojen ja ateriakorvauksen suuruutta määrättäessä kustannusten yhteismäärästä vähennettäisiin portaittain nouseva säästyeiden elantokustannusten osuus. Siirtymävaiheen jälkeen säästyeitten kustannusten osuus olisi pysyvästi 15 prosenttia matkakustannusten yhteismäärästä. Valtion työmarkkinalaitos laskisi kustannusten yhteismäärän nykyisen laskutavan mukaisesti, ja verohallitus vahvistaisi verovapaitten korvausten määrät, kuten nykyisinkin. Niin sanottujen erityisalojen kustannuskorvausten verokohtelu muutettaisiin vastaamaan pääpiirteittäin ennen kokonaisverouudistusta vallinnutta tilannetta.

50 §. Säännös sisältää matkakustannuskorvausten verokohtelua koskevat pysyvät säännösehdotukset. Siirtymäkauden sääntely vuodelle 1991—1996 sisältyy lakiehdotuksen 162 §:ään.

Pykälän 1 momentti sisältää, kuten nykyisinkin, verovapaiden matkakustannuskorvausten luettelon. Verohallitus antaisi nykyiseen tapaan vuosittain päätöksensä verovapaiden kustannuskorvausten määristä kuultuaan kulukorvausasiain neuvottelukuntaa. Aikaisemmasta poiketen päätöstä ei tehtäisi enää erikseen enakkoperintää ja lopullista verotusta varten, vaan vuosittain etukäteen siten, että samaa päätöstä olisi mahdollista soveltaa sekä enakkoperinnässä että lopullisessa verotuksessa. Päätöksen perusteena käytettävät laskelmat tehtäisiin lokakuun hintatasoon valtion työmarkkinalaitoksessa.

Pykälän 2 momentti sisältää työmatkan määritelmän. Siihen lisättäisiin niin sanottujen erityisalojen päivittäismatkat asunnon ja erityisen työntekemispaikan välillä, joita myös pidettäisiin työmatkoina, jos verovelvollisella ei ole varsinaista työpaikkaa.

Pykälän 3 momentissa määritellään, mitä ei pidetä työmatkana.

Erityisalojen päivittäismatkoista maksettavia verovapaita kustannuskorvauksia olisivat matkustamiskustannuksista saadut korvaukset ja eräin edellytyksin ateriakorvaus. Verosta vapaan ateriakorvauksen maksamisen edellytyksenä on tähän saakka ollut, että verovelvollisella on työnantajan määräys työskentelyyn erityisellä työntekemispaikalla ja ettei mahdollisuutta työpaikkaruokailuun erityisellä työntekemispaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä ole. Tarkoituksena ei ole muuttaa verosta vapaan ateriakorvauksen maksamisen edellytyksiä muutoin kuin luopumalla työnantajamääräyksen edellytyksestä. Käsite ei enää sisältyisi tulo- ja varallisuusverolakiin.

Verovapaiden kustannuskorvausten määräämisen perusteena käytettäisiin valtion työmarkkinalaitoksen kuluvana vuonna ja aikaisemminkin soveltamaa laskukaavaa. Kotimaan päivärahan suuruus ei määräytyisi kustannusten yhteenlasketun määrän perusteella, vaan siitä vähennettäisiin säästyneiden elantokustannusten osuus, joka siirtymäkauden jälkeen olisi 15 prosenttia matkakustannusten yhteismäärästä. Samalla tavoin määräytyisivät myös puolipäiväraha ja ateriakorvaus, jonka määrä olisi kuten nykyisinkin, neljännes kotimaan kokopäivärahasta. Ulkomaan päivärahan suuruutta määrättäessä vähennettäisiin säästyneinä elantokustannuksina kotimaan päivärahaa määrättäessä vähennettävä markkamäärä. Kilometrikorvaus määrättäisiin niin ikään valtion työmarkkinalaitoksen laskelmia vastaavasti, mutta ottamatta huomioon ajetun kilometrimäärän aiheuttamaa korvauksen alentumista.

162§. Pykälä sisältää verovapaita kustannuskorvauksia koskevan siirtymäkauden säätelyn, joka poikkeaa lain 50 §:ssä olevasta

pääsäännöstä. Vuodelta 1991 toimitettavaa verotusta varten verosta vapaat kustannuskorvaukset määrättäisiin markkamääräisinä. Säästyeitten elantokustannusten osuus matkakustannusten yhteismäärästä poikkeaisi vuosilta 1992—1996 toimitettavissa verotuksissa portaittain lain 50 §:n 5 momentin pääsäännöstä.

2. Tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä sovitut muutokset

Valtion vuoden 1991 tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä hallituspuolueiden eduskuntaryhmät sopivat muutoksista hallituksen esitykseen laiksi kansaneläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Samalla päätettiin lain voimaantuloajankohdan muuttamisesta. Eläketulovähennystä koskevaa tulo- ja varallisuusverolain 108 §:ää ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti.

3. Muut muutokset

Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 67 ja 69 §:ään sisältyvä satunnaisen myyntivoiton ja omaisuuden luovutusvoiton veronalaisuuden laajennus koskisi vasta lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen tehtyjä luovutuksia. Jotta tämä koskisi myös tulo- ja varallisuusverolain mukaan verotettavia kirjanpitovelvollisia, ehdotetaan voimaantulo- ja soveltamissäännöksen lisättäväksi tätä tarkoittava toinen momentti.

4. Aloitteet

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1988 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 16 §:n 1 momentin 1 kohta, 27 §, 35 §:n 3 momentti, 50 §, 57 §:n 11 ja 19 kohta, 64 §:n 1 momentin 4 kohta, 67 §, 69 §, 80 §:n 7 kohta, 86 §:n 1 momentin 1 kohta, 88 §:n 1 momentti, 89 §, 95 §:n 1 ja 2 momentti, 97 §:n 1 momentti, 98 §:n 1 momentti, 101 §, 105 §, 106 §, 108 §:n 2 momentti, 109 §, 120 §:n 14 kohta, 146 a §:n 2 momentti ja 162 §,

sellaisina kuin niistä ovat 35 §:n 3 momentti, 57 §:n 19 kohta, 69 §, 80 §:n 7 kohta, 86 §:n 1 momentin 1 kohta, 88 §:n 1 momentti, 89 §, 97 §:n 1 momentti, 101 §, 105 §, 106 §, 109 §, 120 §:n 14 kohta ja 146 a §:n 2 momentti 29 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1335/89) ja 162 § muutettuna edellä mainitulla ja 23 päivänä helmikuuta 1990 annetulla lailla (195/90), sekä

lisätään 57 §:ään uusi 20 kohta, 73 ja 77 §:ään uudet 4 momentit, 80 §:ään uusi 8 kohta, 85 §:ään uusi 2 momentti, 108 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, 120 §:ään uusi 15 kohta, *162 §:ään uusi 3 mom.* ja lakiin uusi 167 b § seuraavasti:

16, 27 ja 35 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

50 §

Veronalaista tuloa ei ole työnantajalta työmatkasta saatu matkustamiskustannusten korvaus, päiväraha, ateriakorvaus ja majoittumiskorvaus. Verohallitus antaa vuosittain etukäteen tarkemmat määräykset verovapaiden korvausten perusteista ja määristä varattuaan kulkukorvausasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden tulla kuulluksi asiassa. Tarkemmat säännökset neuvottelukunnasta annetaan asetuksella.

*Työmatkalla tarkoitetaan matkaa, jonka verovelvollinen tilapäisesti tekee työhön kuuluvien tehtävien suorittamiseksi erityiselle työnteke-
mispaikalle. Toimialoilla, joilla erityistä työnteke-
mispaikkaa joudutaan usein vaihtamaan alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi, pidetään työmatkana myös päivittäistä matkaa asunnon ja erityisen työnteke-
mispaikan välillä, jos verovelvollisella ei ole varsinaista työpaikkaa.*

*Työmatkana ei pidetä verovelvollisen asunnon ja varsinaisen työpaikan välistä matkaa, eikä työkomennuksen kestäessä tehtyä viikonloppu- ja muuta vastaavaa matkaa asunnon ja erityisen työnteke-
mispaikan välillä.*

*Toimialoilla, joilla erityistä työnteke-
mispaikkaa joudutaan alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi usein vaihtamaan, katsotaan päivittäisistä asunnon ja erityisen työnteke-
mispaikan välisistä matkoista saadusta matkakustannusten korvauksista verova-
paaksi tuloksi vain matkustamiskustannuksista saatu korvaus, jos verovelvollisella ei ole varsi-*

*naista työpaikkaa. Jos kuitenkin tilaisuutta työnantajan järjestämään työpaikkaruokailuun erityisellä työnteke-
mispaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole, katsotaan, sen mukaan kuin verohallitus vuosittain tarkemmin määrää, päivittäisistä asunnon ja erityisen työnteke-
mispaikan välisistä matkoista saadusta matkakustannusten korvauksista verova-
paaksi lisäksi myös ateriakorvaus.*

Verohallitus vahvistaa edellä ja 51 §:ssä tarkoitetun työnantajalta työmatkasta saadun verovapaan päivärahan ja ateriakorvauksen määrän käyttäen perusteena valtion työmarkkinalaitoksen laskemaa matkakustannusten yhteismäärää. Kotimaan päivärahaa määrättäessä tästä yhteismäärästä vähennetään säästyneiden elantokustannusten osuutena 15 prosenttia. Näin laskettu markkamäärä vähennetään matkakustannusten yhteismäärästä myös ulkomaan päivärahojen määriä vahvistettaessa. Verohallitus vahvistaa verovelvollisen omistamalaan tai hallitsemallaan kulkuneuvolla tekemästä työmatkasta saaman verosta vapaan kilometrikorvauksen määrän valtion työmarkkinalaitoksen laskemaa kilometrikorvauksen enimmäismäärää vastaavaksi.

57, 64, 67, 69, 73, 77, 80, 85, 86, 88, 89, 95,
97, 98, 101, 105 ja 106 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

108 §

— — — — —
(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)
Puolisoiden, joista toinen saa kansaneläkettä tai perhe-eläkelain (poist.) mukaista perhe-elä-

kettä ja toinen kansaneläkettä, edellä tarkoitettua perhe-eläkettä tai rintamasotilaseläkettä, täyden eläketulovähennyksen määrää laskettaessa täytenä kansaneläkkeenä pidetään pohjaosaa lisättynä 85 prosentilla 2 momentissa tarkoitettua lisäosan määrästä. Viimeksi mainittua yhteismäärää pidetään täyden eläketulovähennyksen määrää laskettaessa puolison täyden kansaneläkkeen määränä silloinkin, jos vain toinen puolisoista saa edellä tarkoitettua perhe-eläkettä tai kansaneläkettä, joka on alkanut 1 päivänä syyskuuta 1991 tai sen jälkeen, eikä toinen puoliso saa kansaneläkettä, rintamasotilaseläkettä tai edellä tarkoitettua perhe-eläkettä.

(4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

109, 120 ja 146 a §
(Kuten hallituksen esityksessä)

162 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Poiketen siitä, mitä 50 §:ssä on säädetty, verohallitus vahvistaa vuodelta 1991 toimitettavaa verotusta varten:

- 1) kotimaan päivärahan yli 10 tuntia kestävästä työmatkasta 157 markaksi ja yli 6 tuntia kestävästä työmatkasta 69,50 markaksi,
- 2) ateriakorvauksen 39,25 markaksi,
- 3) verovelvollisen omistamallaan tai hallitse-

mallaan autolla tekemästä työmatkasta saaman kilometrikorvauksen 1,44 markaksi ja

4) ulkomaan päivärahojen määrät vastaamaan valtion työmarkkinalaitoksen matkakustannusten yhteenlasketun määrän perusteella laskemia ulkomaan päivärahoja.

Poiketen siitä, mitä 50 §:n 5 momentissa on säädetty, säästyneiden elantokustannusten osuutena vähennetään 2,5 prosenttia vuodelta 1992 toimitettavassa verotuksessa, 5 prosenttia vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa, 7,5 prosenttia vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa, 10 prosenttia vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa ja 12,5 prosenttia vuodelta 1996 toimitettavassa verotuksessa. (Uusi 3 mom.)

167 b §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Ennen tämän lain voimaantuloa tehdyistä kaupoista ja muista luovutuksista saatujen myyntivoittojen verotuksessa sovelletaan ennen tätä lakia voimassa olleita satunnaista myyntivoittoa ja omaisuuden luovutusvoittoa koskevia säännöksiä.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 31, 32, 35, 47, 53, 58, 66, 73, 87 ja 128 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 54, 55, 75, 80, 83, 84, 85, 99, 103, 105, 109, 111, 122 ja 125 hylättäisiin.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Ahonen, Ajo (osittain), Hokkanen, Kääriäinen (osittain), Laaksonen, Lahti-Nuuttila (osit-

tain), Maijala, Malm, Mattila, Rusanen, Sasi, Savolainen, Tenhiälä (osittain), Viljanen ja Vähäkangas sekä varajäsenet Ikkala, Kalliomäki (osittain), Pekkarinen, Riihijärvi ja Törnqvist.

Vastalauseita

I

Hallitus jatkaa urheasti verouudistustaan omaksumallaan linjalla. Kokonaisverorasite jatkaa nousuaan ollen ensi vuonna korkeammalla kuin koskaan Suomen historiassa. Myös bruttoveroaste pysyy ensi vuonnakin korkeammalla kuin puoleentoista vuosikymmeneen.

Hallituksen verolinja merkitsee etenkin suurituloisimpien tuloverotuksen tuntuvaa kevenemistä. Tämä tapahtuu lähinnä veroasteikkojen tarkistamisen kautta. Vastaavasti hallitus jälleen kerran — toiminta-aikanaan jo kolmannen kerran — nostaa liikevaihtoveroa, mikä koituu suhteellisesti ottaen raskaimpana pien- ja keskituloisiin ja varsinkin kuluttaviin lapsiperheisiin. Liikevaihtoveron yleisen kiristämisen ohella hallitus kiristää lisäksi keskeisten elintarvikkeiden lvv:a.

Kun edellä kerrotun lisäksi hallitus ei esitä TVL:iin välttämättömiä korjauksia, on Keskustan eduskuntaryhmän uudistettava oma esityksensä TVL:ksi. Mikäli Keskustan ehdotus asteikkolaisiksi hyväksyttäisiin, tekisi se tarpeettomaksi joukon seuraavassa TVL:iin ehdottamamme muutoksista.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Verotettava tulo

Ansiotulon jakaminen puolisoitten kesken (27 ja 28 §)

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutosta ansiotuloksi katsottavaan määrään. Lain yksityiskohtaisissa perusteluissa on kuitenkin mukana seuraava lause: ”Maataloustuloneuvotte- luissa edellytettiin, että ansiotulo-osuus tulee eräin edellytyksin jakaa tasan yrittäjäpuolisoiden kesken. Koska voimassa olevan lain pääsäännön mukaan näin menetellään, jos puolisoitten työpanos on vähäistä suurempi, lakia ei tältä osin ole tarpeen muuttaa.” Lain väljä sanamuoto on kuitenkin aiheuttanut tulkintavaikeuksia. Käytännössä verotuksen tasajaon vaatimuksesta on poikettu etenkin viljatilojen

osalta. Tämän vuoksi esitämme TVL:n 28 §:n selventämistä siten, että tasajako on suoritettava ”mikäli puolisoit eivät esitä jotain muuta jakosuhdetta oikeammaksi”.

Kuolinpesien verotuskohtelu (33 §)

Katsomme, että liiketoimintaa harjoittavaa kuolinpesää tulee verottaa erillisenä verovelvollisena viideltä vainajan kuolinvuotta seuraavalta verovuodelta, jonka jälkeen liiketoimintaa harjoittavaa kuolinpesää aletaan verottaa yhtymänä. Sen sijaan muuta kuolinpesää tulee verottaa erillisenä verovelvollisena niin kauan kuin pesä on jakamattomana.

Omaisuuksien luovutusvoitto (69 §)

Hallituksen esityksessä n:o 122 esitetään luovutusvoittojen kiristämistä entisestään. Vuodelta 1991 toimitettavasta verotuksesta alkaen myyntivoittojen verotusta aiotaan laajentaa siten, että satunnaisen myyntivoiton ja omaisuuden luovutusoiton veronalainen osuus korotetaan 50 prosenttiin ja verovapaiden luovutusvoittojen rajaa korotetaan 220 000 markkaan.

Ehdotamme, että verovapaiden luovutusvoittojen raja pidetään ennen verouudistusta olleessa 1 miljoonassa markassa. Tästä nimellisestä veronalaisen omaisuuden luovutusvoitosta 40 prosenttia ehdotetaan lisättäväksi verotettavaan tuloon.

Metsänmyyntitulojen huomioon ottaminen myyntivoiton verotuksessa (70 §:n 2 mom.)

Myyntivoittoa määriteltäessä otetaan huomioon kiinteistöltä saadut metsänmyyntitulot myyntivuodelta ja viideltä edeltäneeltä vuodelta, samoin vahingon- ja vakuutuskorvaukset. Tätä emme voi hyväksyä, koska se johtaa monissa tapauksissa toiseen kertaan tapahtuvaan metsäntuoton tuloverotukseen.

Oman asunnon luovutuksesta saatu voitto (73 §)

Oman asunnon luovutusvoiton verovapauden edellytyksenä oleva yhden vuoden määräaika on ilman perusteluja pidennetty kahteen vuoteen. Mikäli esimerkiksi asunnon hankkimisessa epäonnistutaan, ajaututaan avioeroon taikka joudutaan työ- tai virkapaikan vaihtamisen vuoksi muuttamaan toiselle paikkakunnalle, on kahden vuoden odotusaika liian pitkä. Ehdotamme palattavaksi yhden vuoden määräaikaan.

Asuntotulo

Katsomme, että asuntotulon verottamisesta tulee luopua.

Tulosta tehtävät vähennykset

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset (83 §)

Ehdotamme, että matkakuluvähennykseen ei sovelleta omavastuuta lainkaan. Kysymyksessä on tyypillinen tulonhankkimisvähennys. Oma-vastuuosuuden asettaminen on nettotulon verotuksen periaatteen vastainen ja asettaa kansalliset eriarvoiseen asemaan asunnon ja työpaikan välisen etäisyyden perusteella. Myös johdonmukainen suhtautuminen kaikkiin luonnollisiin vähennyksiin edellyttää omavastuun poistamista.

Omavastuun poistamisen lisäksi katsomme, että matkakustannusten vähentämisoikeuteen tulee tehdä inflaatiotarkistus kolmen vuoden osalta, jolloin vähennyksen enimmäismäärä nousee 19 000 markkaan.

Tulonhankkimisvähennys (86 §)

Tulonhankkimisvähennys on nimenomaan sellainen vähennys, joka yksinkertaistaa verotusta. Vähennyksen saa verovelvollinen automaattisesti, mikäli verovelvollisella ei ole vähennyksen enimmäismäärää enempää hankittuna esimerkiksi ammattikirjallisuutta, omia työvälineitä, työ- ja virkapukuja ym. muita tulon hankkimisesta johtuneita menoja. Ainoastaan, jos tulonhankkimismenoja on enem-

män, on annettava verottajalle selvitys vähennykseen oikeuttavista menoista.

Asuntolainojen velkojen korot (88, 89 ja 91 §)

Asuntojen hintojen voimakkaan nousun johdosta ehdotamme asuntolainakorkoomavastuuosuuden poistamista kokonaan ja vähennyksen ylärajan korottamista yksinäisen henkilön kohdalla 25 000 markkaan sekä aviopuolisoien kohdalla 32 000 markkaan. Lapsiperheiden aseman parantamiseksi ehdotamme kustakin alaikäisestä lapsesta lisäksi 3 000 markan suuruista lisävähennystä.

Asuntovähennys (146 a §)

Vuodelle 1990 hallitus ehdotti uuden asuntovähennyksen käyttöön ottamista vaihtoehtoisena vähennyksenä asuntolainojen korkojen vähennysoikeudelle. Asuntovelkojen korkojen verotuksellisesta kohtelusta syntyi hyvin monimutkainen ja verovelvollisen kannalta epävarma kokonaisuus. Asunnonhankkijan on vaikea tietää kumpi menettely, asuntovähennys vai perinteinen korkovähennys, kannattaa valita. Keskustan lähtökohta on se, ettei asuntovelan perusteella annettavaa verotukea saa leikata. Uuden asuntovähennyksen epäkohdista huolimatta Keskusta on vuodelle 1990 hyväksynyt asuntovähennyksen tehden siihen eräitä korjausehdotuksia. Keskusta on ehdottanut, että vähennyksen tekeminen tulisi ulottaa jokaiseen ensiasunnon hankkijaan iästä riippumatta. Vähennyksen suuruudeksi ehdotetaan 9 200 markkaa ja lapsikorotuksen suuruudeksi 1 600 markkaa lasta kohti. Vähennys tehdään verosta.

Muiden kuin asuntolainojen velkojen korot (88 §, 89 §:n 2 mom. ja 91 §)

Keskusta hyväksyy muiden kuin asuntolainakorkojen vähennysoikeuden enimmäismääräksi 10 000 markkaa. Sen sijaan ehdotamme myös näiltä luotoilta poistettavaksi omavastuun kokonaisuudessaan.

Omaisuuustulovähennys (97§)

Ehdotuksen mukaan korkotuloista ja muuna asuntona kuin vapaa-ajan asuntona käytettäväksi vuokratusta asunnosta saadusta vuokratulosta saadaan vähentää yhteensä enintään 25 000 markkaa. Omaisuuustulovähennys tehdään sekä valtion- että kunnallisverotuksessa.

Tulolähteen tappion vähentäminen (104§)

Itsenäisen taloudellisen yksikön muodostamalla maatilalla harjoitettua maa- ja metsätaloutta pidetään yhtenä tulolähteenä. Maatilataloutta harjoittava voi vähentää maatalouden tappionsa saman maatilalla metsän puhtaasta tulosta. Ellei tämä riitä maatalouden tappion vähentämiseen, vahvistetaan maatilatalouden tappio, jonka saa vähentää valtionverotuksessa mahdollisista muista tuloista eli käytännössä yleensä palkkatuloista. Kunnallisverotuksessa tappion voi vähentää maatilatalouden puhtaasta tulosta tappiovuotta seuraavien viiden vuoden aikana.

Tappion vähentämisen rajoittaminen 10 000 markkaan on veronsaajan kannalta vähämerkityksinen. Sen sijaan yksittäiselle viljelijälle vähennysoikeudella katovuoden verotuksen taasaajana on hyvinkin suuri merkitys.

Erityisesti pienviljelijät joutuvat lisääntyvässä määrin hankkimaan lisätuloja tilan ulkopuolelta. Tästäkin syystä olisi ainutlaatuista ja kohtuutonta, että viljelijät valittaisiin erityiseksi väestöryhmäksi, jonka tappion vähentämistä verotuksessa näin merkittävässä määrin rajoitettaisiin. Muita yrittäjiä ja ammatinharjoittajia eivät koske hallituksen ehdottamat rajoitukset.

Edellä olevan perusteella katsomme, että kokonaistulosta tulee saada vähentää maatilatalouden tappiota enintään 40 000 markkaa.

Tulontasaus (149§)

Tulontasauksäännöksen tarkoituksena on lieventää verotuksen progressiivisuusvaikutusta niissä tilanteissa, joissa verovelvollinen on saanut yhdellä kerralla suurehkon tuloerän, joka on kertynyt usealta vuodelta. Säännös koskee vain valtionverotusta, koska suhteellisessa kunnallisverotuksessa sillä ei ole merkitystä.

Tulontasauksäännös on syntynyt tilanteessa,

jolloin on maksettu suuria, usealta vuosikymmeneltä kertyneitä kalastuskorvauksia mm. Kemijoen varren asukkaille. Muussa tapauksessa kalastuskorvaukset olisivat joutuneet kohtuuttoman ankaran verotuksen kohteeksi.

Ehdotamme, että tulontasaus voitaisiin ulottaa 5 vuoden sijaan 20 vuodelle.

Perhepoliittiset ja sosiaalipoliittiset vähennykset

Mikäli sosiaalisin perustein myönnettäviä verovähennyksiä poistetaan, tulee ne korvata suorina tulonsiirtoina vastaaville veronmaksajaryhmille. Näin ei ole kuitenkaan tapahtunut, mistä syystä ehdotamme monien vähennysten säilyttämistä. Siltä osin kuin ehdotamme puheena olevien vähennysten poistamista, vaadimme niiden kompensoimista suorina tulonsiirtoina. Hallitus ei ole halunnut ottaa verouudistuksen yhteydessä riittävästi huomioon ihmisten erilaisia elämänolosuhteita, vaan ehdottaa monien vähennysten siirtämistä suoraan verotaulukoihin.

Sairauskuluvähennys (99§)

Ehdotamme, että sairauskuluvähennyksiin tehdään inflaatiotarkistus siten, että verovelvollisella on oikeus vähentää omia ja perheenjäsentensä sairauskuluja enintään 2 000 markkaa tai jos kysymyksessä ovat puoliset, yhteensä enintään 4 000 markkaa. Enimmäismääriä on korotettava 650 markalla jokaisesta lapsesta, jota verovelvollinen on verovuonna elättänyt. Lisäksi ehdotamme sairauskuluvähennyksen omavastuuosuuden poistamista. Jatkossa sairauskuluvähennys on korvattava sairausvakuutusjärjestelmän kautta myönnettävällä suoralla tuella.

Valtionverotuksen yksinhuoltajavähennys ja puoliso vähennys (101§)

Ehdotamme vähennyksen palauttamista sekä taso- ja inflaatiotarkistuksen tekemistä, jolloin puoliso vähennys on 8 500 markkaa ja yksinhuoltajavähennys on enimmillään 8 000 markkaa.

Valtionverotuksen elatusvelvollisuusvähennys (146 §)

Aiemmin voimassa olleen lainsäädännön mukaan verovelvollisella, joka verovuonna on suorittanut lapsen elatusta koskevan lainsäädännön mukaisella sopimuksella tai tuomiolla vahvistettua elatusapua, on ollut oikeus valtion verotuksessa vähentää tuloverosta 1/4 verovuonna suorittamansa elatusavun määrästä, kuitenkin enintään 900 markkaa lasta kohden.

Hallitus ehdotti vuoden 1988 valtiopäivillä valtionverotuksessa tehtävän elatusvelvollisuusvähennyksen poistamista kokonaan, mutta valiokuntakäsittelyssä vähennys alennettiin puoleen eli 450 markan suuruiseksi.

Elatusvelvollisuusvähennys perustuu siihen ajatukseen, että lapsen vanhempien taloudellinen asema heikkenee tuntuvasti, mikäli vanhemmat elävät avio- tai asumuserossa tai muutoin välien rikkoutumisen vuoksi erillään.

Edelleen on syytä muistaa, että elatusvelvollisen mahdollisuudet uuden perheen perustamiseen ja lapsien hankkiminen uudessa perheessä vaikeutuvat tai saattavat tulla jopa mahdottomaksi, ellei elatusvelvollisuusvähennystä myönnetä riittävän suuruisena. On myös huomattava, että esimerkiksi avioerossa on voitu määrätä lapsia molempien puolisoitten huoltoon, jolloin he ovat molemmat yksinhuoltajia, mutta yleensä vain toinen on elatusvelvollinen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme vähennyksen säilyttämistä sekä taso- ja inflaatiotarkistuksen tekemistä siihen, jolloin vähennyksen enimmäismääräksi muodostuu 1 150 markkaa.

Kunnallisverotuksen elatusvelvollisuusvähennys (106 §:n 2 mom.)

Edellä valtionverotuksen elatusvelvollisuusvähennyksen kohdalla mainittuihin perusteluihin viitaten ehdotamme vähennyksen säilyttämistä sekä inflaatiotarkistuksen suorittamista, jolloin vähennyksen enimmäismäärä nousee 3 600 markasta 4 500 markkaan.

Invalidivähennys valtionverotuksessa (146 §) ja kunnallisverotuksessa (107 §)

Keskusta ehdottaa vähennyksen korottamista inflaatiotarkistuksen johdosta valtionvero-

tuksessa enimmäismäärältään 1 000 markkaan ja kunnallisverotuksessa 3 400 markkaan.

Lastenhoitajavähennys (146 §:n 4 mom.)

Lastenhoitajalle maksetusta palkasta suoritettua sosiaalikulannukset on Keskustan eduskuntaryhmän aloitteen pohjalta säädetty vähennyskelpoisiksi vuodesta 1987 alkaen. Hallitus on poistanut vähennyksen verouudistuksen yhteydessä.

Ehdotamme lastenhoitajavähennyksen palauttamista entisen sisältöisenä. Vähennys edustaa varsin uutta lainsäädäntöä eikä sen poistamiseen ole esitetty mitään syytä. Vähennys helpottaa lastenhoidosta aiheutuvia kustannuksia silloin, kun yhteiskunnalla ei ole tarjottavana päivähoitopaikkaa tai yhteiskunnan tarjoama tuki on muutoin riittämätön.

Kunnallisverotuksen opiskelijavähennys (106 §:n 3 mom.)

Verouudistuksen yhteydessä vähennys poistettiin.

Aiemmin 7 kuukauden ajan säännöllistä ja täyttä opetusta saanut opiskelija sai kunnallisverotuksessa vähentää ansiotulostaan opiskelijavähennyksenä 3 600 markkaa. Vuodelta 1986 toimitetussa verotuksessa vähennyksen on saanut noin 250 000 opiskelijaa ja vähennyksen rahallinen arvo on ollut yhteensä noin 190 miljoonaa markkaa eli keskimäärin 760 markkaa opiskelijaa kohden. Opintorahaa ehdotetaan hallituksen toimesta korotettavaksi riittävästi. Kun opiskelijoiden asema on lisäksi huonontunut heille merkityksellisten vähennysten heikkenemisen johdosta, on perusteltua säilyttää kunnallisverotuksen opiskelijavähennys. Valtionverotuksessa verotettavan tulon alarajan korottaminen ei kompensoi opintolainojen korkojen omavastuuosuuden korottamista ja matkakustannusten omavastuuosuuden asettamista eikä opintolainakorkojen nousun aiheuttamia menetyksiä.

Keskusta ehdottaa, että 3 600 markan suuruisen opiskelijavähennys säilytetään ja että sitä korotetaan taso- ja inflaatiotarkistuksella 4 500 markkaan, jotta se säilyttäisi arvonsa. Opiskelijoiden toimeentulomahdollisuuksia tulee muutoinkin tuntuvasti parantaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin hallituksen

esityksen ja lakialoitteen n:o 128 pohjalta näin kuuluvana:

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 29 päivänä joulukuuta 1988 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 88 § ja 89 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 29 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1335/89), muutetaan (poist.) 16 §:n 1 momentin 1 kohta, 27 §, 28 §, 33 §:n 1 momentti, 35 §:n 3 momentti, 50 §, 57 §:n 11 ja 19 kohta, 64 §:n 1 momentin 4 kohta, 67 §, 69 §, 70 §:n 2 momentti, 73 §:n 1 momentti, 80 §:n 7 kohta, 83 §:n 1 momentti, 86 §:n 1 momentin 1 kohta, 87 §:n 1 momentti, 89 §, 91 §, 95 §:n 1 ja 2 momentti, 97 §:n 1 momentti, 98 §:n 1 momentti, 99 §, 100 §:n 1 momentti, 101 §, 104 §, 105 §, 106 §, 107 §:n 1 momentti, 108 §:n 2 momentti, 109 §, 120 §:n 14 kohta, 146 §:n 1 momentti, 146 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 2 momentti, 149 §:n 2 momentti ja 162 §,

sellaisina kun niistä ovat 35 §:n 3 momentti, 57 §:n 19 kohta, 69 §, 73 §:n 1 momentti, 80 §:n 7 kohta, 86 §:n 1 momentin 1 kohta, 89 §, 97 §:n 1 momentti, 101 §, 105 §, 106 §, 109 §, 120 §:n 14 kohta ja 146 a § 29 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1335/89) sekä 162 § muutettuna edellä mainitulla ja 23 päivänä helmikuuta 1990 annetulla lailla (195/90), sekä

lisätään 57 §:ään uusi 20 kohta, 73 ja 77 §:ään uudet 4 momentit, 80 §:ään uusi 8 kohta, 85 §:ään uusi 2 momentti, 101 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, 106 §:ään uusi 2, 3 ja 4 momentti, 108 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, 120 §:ään uusi 15 kohta sekä 146 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, 146 a §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 167 b § seuraavasti:

16 ja 27 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

28 §

Jos varsinaiseksi yrittäjäksi katsottavan verovelvollisen puoliso on työskennellyt puolisoiden yhdessä harjoittamassa liikkeessä, ammatissa tai maatilataloudessa eikä tätä työskentelevä ole pidettävä vähäisenä, katsotaan valtionverotuksessa edellä 27 §:ssä tarkoitetussa ansiotulosta verovelvollisen tai hänen puolisonsa vaatimuksesta, mikäli puoliset eivät esitä joltain muuta jakosuhdetta oikeammaksi, puolet puolison ansiotuloksi.

33 §

Kotimaista kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena. Liiketoimintaa harjoittavaa kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena viideltä perittävän kuolinvuotta seuraavalta verovuodelta ja sen jälkeen yhtymänä.

69 §

Veronalaista tuloa on myös 40 % siitä määrästä, jolla omaisuuden luovutusten verovuonna tuottama sellainen voitto, jota ei oteta huomioon satunnaista myyntivoittoa määrättäessä, ylittää 1 000 000 markkaa (omaisuuden luovutusvoitto).

70 §

Luovutushintaan lisätään satunnaista myyntivoittoa laskettaessa kiinteistöltä erikseen luovutettavaksi hakatun puutavaran ja kiinteistöltä luovutuksessa pidätetyn hakkuuoikeuden kantoarvo verovelvollisen omistusajalta, enintään kuitenkin luovutusvuodelta ja sitä edeltäneiden viiden vuoden ajalta, vähennettynä samoilta vuosina verotetulla metsätalouden puhtaalla tuotolla. Jos omaisuutta verovelvollisen hallinta-aikana on kohdannut vahinko, josta hän on saanut korvausta, korvaus lisätään luovutushintaan luovutusvuodelta ja sitä edeltäneiltä viideltä vuodelta, sikäli kuin sitä ei ole käytetty tuhoutuneen tai vahingoittuneen

35, 50, 57, 64 ja 67 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

omaisuuden uudistamiseen tai kunnostamiseen.

73 §

Omaisuu- den luovutuksesta saatu voitto ei ole veronalaista tuloa, jos

1) verovelvollinen luovuttaa vähintään vuoden ajan omistamansa sellaisen huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet tai osuudet taikka sellaisen rakennuksen, jota hän omistusaikanaan yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ennen luovutusta on käyttänyt omana tai perheensä vakituksena asuntona (oman asunnon luovutusvoitto);

2) verovelvollinen luovuttaa kiinteää omaisuutta, arvopaperin, avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön osuuden taikka laivaosuuden ja saajana on luvuttajan aviopuoliso taikka joko yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa luovuttajan lapsi, lapsen rintaperillinen, isä, äiti, ottoisa, ottoäiti, veli, sisar, velipuoli tai sisarpuoli ja jos omaisuus on ollut yhteensä kahdeksan vuotta verovelvollisen tai hänen ja sellaisen henkilön omistuksessa, jolta hän on sen saanut vastikkeettomasti.

Asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (650/90) tarkoitetun asumisoikeuden luovutuksesta saatu voitto ei ole veronalaista tuloa, jos verovelvollinen luovuttaa vähintään vuoden ajan voimassa olleessa asumisoikeussopimuksessa tarkoitettuna sunnon, jossa hän tai hänen perheensä on jatkuvasti asunut vähintään vuoden ajan.

77, 78 ja 80 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

83 §

Tulon hankkimisesta johtuneina menoina pidetään myös matkakustannuksia asunnosta työpaikkaan ja takaisin halvimman kulkuneuvon käytöstä aiheutuvien kustannusten mukaan laskettuna. Näitä matkakustannuksia voidaan kuitenkin vähentää enintään 19 000 markkaa.

85 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

86 §

Verovelvollinen saa vähentää palkkatulostaan:

1) tulonhankkimisvähennyksenä 500 markkaa lisättynä viidellä prosentilla palkkatulon määrästä, ei kuitenkaan enempää kuin 2 100 markkaa ja enintään palkkatulon määrän;

87 §

Verovelvollisella on oikeus vähentää elinkeinotoimintaan, maatilatalouteen ja muuhun ansiotoimintaan liittyvien velkojensa korot täysimääräisinä sekä muiden velkojensa korot jäljempänä säädettyin rajoituksin.

89 §

(1 mom. poist.)

Luonnollisella henkilöllä ja erillisenä verovelvollisena verotettavalla kotimaisella kuolinpesällä korkovähennyksen enimmäismäärä on muiden kuin ansiotoimintaan liittyvien korkojen osalta 25 000 markkaa. Puolisoi- lla vähennyksen yhteinen enimmäismäärä on 32 000 markkaa. Edellä mainittuja enimmäismääriä on korotettava 3 000 markalla verovuonna elättävänä ollutta alaikäistä lasta kohti.

(3 ja 4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

91 §

Kun korkoja on vaadittu vähennettäväksi enemmän kuin mihin verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on lain mukaan oikeus, korot jäävät vähentämättä seuraavassa järjestyksessä:

1) muut kuin ansiotoimintaan tai tiettyyn tulolähteeseen kohdistuvat korot, ja näistä ensisijaisesti muut kuin asuntolainakorot;

2) muuhun ansiotoimintaan kuin elinkeinotoimintaan tai maatilatalouteen liittyvät korot;

3) tiettyyn tulolähteeseen kohdistuvan velan korot ensisijaisesti sen tulolähteen tulosta, johon kohdistuvien korkojen määrä on suurin.

Puolisoiden koroista jäävät 1 momentissa mainitussa järjestyksessä vähentämättä ensisijaisesti sen puolison korot, jonka kokonaistulon määrä valtionverotuksessa on pienempi elleivät puoliset ole toisin vaatineet.

95 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

97 §

Luonnollinen henkilö tai erillisenä verovelvollisena verotettava kotimainen kuolinpesä saa vähentää kokonaistulostaan omaisuustulo-

vähennyksenä kotimaasta saamiensa sijoitusrahaston voitto-osuuksien, muuna asuntona kuin vapaa-ajan asuntona käytettäväksi vuokratusta asunnosta saamiensa vuokratulojen ja muiden kuin yhtiöveron hyvitykseen oikeuttavien korkeiden perusteella 10 000 markkaa lisättynä 50 prosentilla siitä määrästä, jolla nämä tulot ylittävät 10 000 markkaa. Omaisuustulovähennyksen määrä voi kuitenkin olla enintään sen perustena olevien tulojen yhteismäärän suurin ja enintään 25 000 markkaa.

98 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

99 §

Verovelvollisella on oikeus vähentää omia ja perheenjäsentensä sairauskuluja enintään 2 000 markkaa tai, jos kysymyksessä ovat puoliset, enintään 4 000 markkaa. Enimmäismääriä on korotettava 650 markalla jokaisesta alaikäisestä lapsesta, jota verovelvollinen on verovuonna elättänyt (sairauskuluvähennys).

100 §

Jos verovuonna Suomessa asuneen henkilön veronmaksukyky hänen ja hänen perheensä käytettävissä olevat tulot ja varallisuus huomioon ottaen on erityisistä syistä, kuten elatusvelvollisuuden, työttömyyden tai sairauden johdosta olennaisesti alentunut, vähennetään tulosta kohtuullinen määrä, ei kuitenkaan enempää kuin 7 000 markkaa (veronmaksuvyven alentumisvähennys).

101 §

Valtionverotuksessa verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on oikeus vähentää kokonaistulostaan 12 700 markkaa, jos verovelvollisella tai puolisoilla on ollut elätettävänä verovuonna enintään 7 vuotta täyttänyt lapsi. Mikäli verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on edellä tässä pykälässä tarkoitetun lapsen sijasta ollut elätettävänä verovuonna ainoastaan 7 vuotta täyttänyt lapsi, valtionverotuksessa verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on oikeus vähentää 8 000 markkaa. Jos verovelvollinen tai puoliset yhdessä ovat verovuonna elättäneet useampaa kuin yhtä lasta, korotetaan edellä mainittuja määriä kahdesta lapsesta 1 000 markalla, kolmesta lapsesta 3 000 markalla, neljäs-

tä lapsesta 6 000 markalla, sekä jokaisesta sitä useammasta lapsesta lisäksi 3 000 markalla (lapsenhoitovähennys).

Valtionverotuksessa saa verovelvollinen vähentää lisäksi 8 500 markkaa, jos verovelvollisen puolisoilla ei ole veronalaista tuloa, tai jos puolisoilla on tällaista tuloa, saa se puolisoista, jonka tulojen yhteismäärä on suurempi, vähentää 8 500 markkaa vähennettynä 25 prosentilla toisen puolison tulon määrästä (puolisovähennys). (Uusi 2 mom.)

Valtionverotuksessa saa verovelvollinen vähentää 20 prosenttia tulostaan, kuitenkin enintään 8 000 markkaa, jos sellainen verovelvollinen, johon ei sovelleta tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä, on verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan (valtionverotuksen yksinhuoltajavähennys). (Uusi 3 mom.)

104 §

Verovelvollinen saa vähentää kokonaistulostaan valtion verotuksessa tulolähteen tappion, jos se ei johdu elantokustannuksista. Maatalouden tappio on kuitenkin vähennyskelpoinen kokonaistulosta vain 40 000 markan määrään saakka.

105 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

106 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Verovelvollinen, joka verovuonna on suorittanut lapsen elatusta koskevan lainsäädännön mukaisella sopimuksella tai tuomiolla vahvistettua elatusapua, saa vähentää verovuonna suorittamansa sanotun elatusavun määrän, kuitenkin enintään 4 500 markkaa alaikäistä lasta kohden (kunnallisverotuksen elatusvelvollisuusvähennys). (Uusi 2 mom.)

Verovelvollisen luonnollisen henkilön kokonaistulosta kunnallisverotuksessa vähennetään 4 500 markkaa ansiotulosta, jos verovelvollinen on verovuonna vähintään seitsemän kuukauden ajan saanut säännöllistä ja täyttä opetusta peruskoulussa, lukiossa, iltalukiossa, ammattikoulussa, korkeakoulussa tai muussa näihin verrattavassa oppilaitoksessa (kunnallisverotuksen opiskelijavähennys). (Uusi 3 mom.)

Milloin verovelvollinen on kuollut ja häneltä on jäänyt leski, lapsia tai muita perillisiä, joiden elatus pääasiallisesti on ollut hänen

ansionsa varassa, tehdään vainajan tulosta kohtuullinen, enintään kokonaistulon, määräinen vähennys (kuolleen henkilön tulosta tehtävä vähennys). (Uusi 4 mom.)

107 §

Verovelvollisen luonnollisen henkilön kokonaistulosta kunnallisverotuksessa vähennetään 3 400 markkaa, jos hänellä on sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutunut pysyvä haitta, jonka haitta-aste esitetyn selvityksen mukaan on 100 prosenttia. Jos prosenttimäärä on pienempi, mutta kuitenkin enintään 30 prosenttia, vähennyksenä myönnetään prosenttimäärän osoittama osuus 3 400 markasta (kunnallisverotuksen invalidivähennys). Vähennys myönnetään kuitenkin enintään ansiotulon suuruisena.

108, 109 ja 120 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

146 §

Suurimman osan verovuodesta Suomessa asuneen verovelvollisen tuloverosta vähennetään 1 000 markkaa, jos hänellä on sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutunut pysyvä haitta, jonka haitta-aste esitetyn selvityksen mukaan on 100 prosenttia tai, jos prosenttimäärä on pienempi, mutta kuitenkin vähintään 30 prosenttia, prosenttimäärän osoittama osuus 1 000 markasta (valtionverotuksen invalidivähennys). Jos verovelvollinen on verovuonna saanut pakolliseen eläketurvaan perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä, katsotaan hänen haitta-asteensa ilman eri selvitystä 100 prosentiksi, jos eläke on myönnetty täytenä, ja 50 prosentiksi, jos se on myönnetty osaeläkkeenä, jollei verovelvollisen haitta-asteen esitetyn selvityksen perusteella katsota olevan suurempi. Verovelvollinen säilyttää oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeen mukaiseen invalidivähennykseen senkin jälkeen, kun työkyvyttömyyseläke on muuttunut vanhuuseläkkeeksi. Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä niistä perusteista, joiden mukaan haitta-aste määritellään, sekä invalidivähennyksen saamiseksi esitettävästä selvityksestä.

Valtionverotuksessa suurimman osan verovuodesta Suomessa asunut verovelvollinen, joka on verovuonna suorittanut lapsen elatusta koskevan lainsäädännön mukaisella sopimuk-

sella tai tuomiolla vahvistettua elatusapua, saa tuloverostaan vähentää neljäsosan verovuonna suorittamansa elatusavun määrästä, kuitenkin enintään 1 150 markkaa alaikäistä lasta kohden (valtionverotuksen elatusvelvollisuusvähennys). (Uusi 3 mom.)

Verovelvollinen, joka suurimman osan verovuodesta on asunut Suomessa ja joka on elättänyt verovuonna enintään 7 vuotta täyttäneitä lastaan, saa edellyttäen, että hän tai hänen puolisonsa verovuoden aikana ei ole saanut lasten kotihoidon tuesta annetussa laissa (24/85) tarkoitettua kotihoidon tukea 6 kuukautta pidemmältä ajalta, tuloverostaan vähentää lasten hoidosta lastenhoitajalle maksetusta ennakonpidätyksen alaisesta palkasta suoritettua työnantajan sairausvakuutus-, kansaneläke-, työeläke- ja tapaturmavakuutusmaksut, kuitenkin niin, että puolisoista vähennyksen saa vain se, jonka ansiotulojen määrä on pienempi (lastenhoitajavähennys). (Uusi 4 mom.)

146 a §

Verovelvollisella luonnollisella henkilöllä on oikeus tuloverosta tehtävään asuntovähennykseen seuraavin edellytyksin:

1) verovelvollinen on ryhtynyt käyttämään omana vakituksena asuntonaan sellaista rakennusta tai huoneistoa, josta tai jonka hallintaan oikeuttavista osakkeista tai osuuksista hän on asunnon käyttöönottovuonna tai sitä edeltäneenä vuonna hankkinut omistukseensa ostamalla, vaihtamalla tai muulla vastikkeellisella saannolla vähintään puolet;

Asuntovähennyksen täysi määrä on 9 200 markkaa kuitenkin enintään verovuonna verovelvollisen maksamien asuntolainakorkojen määrä.

Asuntovähennyksen määrää on korotettava 1 600 markalla lasta kohti, jos verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on ollut verovuonna elätettävänä alaikäinen lapsi (asuntovähennyksen lapsikorotus). (Uusi 3 mom.)

149 §

Tulontasausta varten edellä tarkoitettu kerätulo jaetaan niiden vuosien lukumäärällä, joilta tulon katsotaan kertyneen, kuitenkin enintään kahdellakymmenellä. Näin lasketuista tulon osista yksi lisätään verovelvollisen verovuoden muuhun verotettavaan tuloon. Muille

tulonosille lasketaan verovuoden progressiivisen tuloveroasteikon mukaan vero, jonka on kuitenkin oltava 15 prosenttia tulon osasta. Tulon osaan tällä tavalla laskettu vero kerrotaan kertymisvuosien lukumäärällä verovuotta lukuunottamatta ja pannaan maksettavaksi verovuoden verona. Jos yhteisetuuden tulo on kertynyt useammalta kuin 10 vuodelta, kerta-tulon muusta kuin verovuoden verotettavaan tuloon lisäystä osasta pannaan veroa makset-

tavaksi enintään 30 prosenttia tästä tulon osasta.

— — — — —
162 ja 167 b §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1990

Mauri Pekkarinen
Matti Maijala

Seppo Kääriäinen
Kalevi Mattila

Hannu Tenhiälä

II

Hallituksen linjana on ollut vähennysten poistaminen myös silloin, kun niiden poistamiseen ei ole ollut perusteltua syytä.

Ehdotimme siksi lakialoitetta n:o 73 käsitte-
lyn pohjaksi.

Ed. Laaksosen ym. lakialoite n:o 73 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta on rinnakkainen hallituksen esitykselle n:o 122 ja tähtäsi yksilöllisempään verotukseen ottamalla uudelleen käyttöön eräitä vähennyksiä.

Aloite pyrki suurempaan oikeudenmukaisuuteen vähennysten avulla ja saattamalla omaisuustulujen verotuksen lähemmäksi palkkatulujen verotusta ja poistamalla perusteettomat varallisuusverotuksen huojennukset. Yhtiöt ja muut yhteisöt olisi pantu varallisuudesta verolle.

Ehdotimme sen mukaisesti yhteisvastuuvähennyksen säätämistä valtionverotuksessa vähennyskelpoiseksi. Uudessa tulo- ja varallisuusverolaissa ei näet enää ole mahdollisuutta vähentää lahjoitusta, joka on tehty kehitysyhteistyöhön tai humanitaariseen toimintaan kotimaassa tai ulkomailla.

Ehdottamamme lakialoitteen mukaan osakeyhtiöt, osuuskunnat ja muut yhteisöt olisi pantu verolle varallisuutensa perusteella. Tällainen vero oli viimeksi voimassa vuonna 1976. Yritysvarallisuuden verottaminen lisäisi kansantalouden tehokkuutta ja jakaisi verotusta tasaisemmin yritysten ja luonnollisten henkilöiden kesken.

Luonnollisten henkilöiden verotuksessa ehdotus olisi säilyttänyt ravintoedun ja päivära-

han verotuskäytännön, sellaisena kuin se oli ennen uuden tulo- ja varallisuusverolain säätämistä. Tällä tavalla voitaisiin ratkaista se ongelma, jonka ns. komennusmiehet ovat osoittaneet syntyvän suomalaisten työläisten verotuksen tällä tavalla kiristyessä. Samaten ehdotus olisi merkinnyt, että asunnon ja työpaikan välisiin matkakustannuksiin ei sisältyisi ns. omavastuuta kuten ei myöskään sairauskulujen vähennykseen.

Lakialoite olisi merkinnyt korkovähennyksen omavastuusta ja korkoleikkurista luopumista.

Koska saajansa omaan työhön perustumat-
tomat pääomatulot jäävät uudessa tulo- ja varallisuusverolaissa edelleenkin etuoikeutettuun asemaan verotuksessa, lakialoite olisi kiristänyt myyntivoittojen verotusta. Vain sillä tavalla saadaan verotuksessa kaikki tulot veronalaisiksi samalla tavalla ja yhtäläisten perusteiden mukaan. Vaikka myyntivoittoverotus kiristyi vuodesta 1989 lähtien, palkkatuloja verotetaan edelleenkin jopa viisi kertaa ankaremmin kuin myyntivoittoja. Omaisuustulovähennys olisi pienentynyt. Suomen superrikkaita hyödyttävän verotuksen kattosäännön prosenttirajaa olisi aloitteen mukaan korotettu.

Voimassa olevassa laissa pörssiosakkeita ei arvosteta verotuksessa käypään arvoon. Siihen ei ole varallisuudenjakopoliittisia perusteita, sillä nimenomaan rikkailta ihmisillä, joita pörssiosakkeiden tukkuomistajat ovat, on Suomessa paras veronmaksukyky. Siksi halusimme, että myös pörssiosakkeille määrätään ve-

rotusarvo käyvän arvon mukaan niin kuin muullekin omaisuudelle.

Ehdotamme,

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1990

Timo Laaksonen

että käsittelyn pohjaksi otettaisiin hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen asemesta lakialoite n:o 73.

Juhani Vähäkangas

III

Hallituksen esitys laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta on monilta kohdin hyväksyttävissä. Hallituksen budjettiriihessä SMP:n taholta tuotiin kuitenkin esille lukuisia muutosesityksiä.

SMP:n joutuessa kuitenkin kesken budjettiriiheen hallituksen ulkopuolelle mm. kansaneläkeuudistuksesta syntyneen erimielisyyden takia jäivät monet verolakeja koskeneet uudistukset sopimatta. Näin ollen useat tulo- ja varallisuusverolain kohdat olivat vielä täysin auki SMP:n joutuessa hallituksesta ulos emmekä ole voineet vaikuttaa niiden sisältöön ennen lakien antamista eduskunnalle. Tällaisia esityksiä ovat monet vähätuloiseen kansalaiseen eniten vaikuttavat vähennykset ja niiden taso.

1. Yleisperustelut

Ehdotamme luonnollisen henkilön verovelvollisena suoritettavan korkovähennyksen omavastuuosuuden poistamista, sillä juuri kaikkein pienituloisimmalle väestöosalle ovat jo pienetkin korkomenot merkittäviä. Tämän takia korkovähennyksen omavastuuosuus on varsin epäsosiaalinen toimenpide ja siksi se tulisi epäoikeudenmukaisena poistaa.

Hallitus on esittänyt myöskin korkovähennyksen enimmäismäärän alentamista nykyistä 85 %:sta 80 %:iin korkomenoista. Pahiten tämä muutos vaikuttaa sellaisiin perheisiin, joilla on suuret asuntolainat. Tällaisia perheitä ovat mm. nuoret parit ja lapsiperheet, joilla on hiljattain korkeiden asuntojen hintojen aikaan ja ylikorkean koron vallitessa hankittu omistusasunto. Tällöin pienikin korkovähennysten supistaminen vaikuttaa oleellisesti perheen käytävissä olevaan rahamäärään ja pahimmassa tapauksessa saattaa aiheuttaa vaikeuksia asuntolainojen hoitamisessa. On jo nyt tapauksia, jolloin asunto on jouduttu pakkomyymään merkittävästi ostohintaa alhaisemmalla hinnal-

la, mikä johtuu asuntojen hintojen viimeaikaisesta alenemisesta.

SMP:n mielestä asuntolainojen korkovähennysoikeus on tällä hetkellä väärin rakennettu ja se suosii kohtuuttomasti yhdessä asuvia avopareja. He saavat tällä hetkellä kaksinkertaiset vähennykset verrattuna aviopuolisoihin tai yksinäiseen henkilöön. Haluamme saada muutosta aikaan tähän tilanteeseen ja ehdotamme henkilökohtaisen asuntolainojen korkovähennysoikeuden luomista. Vähennysten omavastuuosuudet ovat monille pienituloisille kaikkein vaikeimmin käsitettävissä oleva muutos viimeisten vuosien aikana tulo- ja varallisuusverolaissa. Tämän lisäksi sairauskuluvähennyksille säädetty katto aiheuttaa eritoten pienituloisille eläkeläisille, joilla on runsaasti sairauskuluja monien sairauksien takia, kohtuutonta rasitusta ja elintason alenemista. Tämän takia sairauskuluvähennyksen enimmäismäärä tulisi poistaa ja sairauskulut tulisi voida vähentää verotuksessa täysimääräisinä.

Lapsenhoitovähennystä valtionverotuksessa on esitetty korotettavaksi muutamalla sadalla markalla. Hallituksen esittämä taso ei mielestämme ole riittävä vaan korotuksen tulisi olla merkittävämpi. Lapsiperheitä tulisi valtiovalan toimesta suosia merkittävästi nykyistä enemmän, jottei lasten hankkiminen olisi nuorille perheille niin taloudellisesti ylivoimaista kuin se tällä hetkellä on. Tämän takia tulisi valtionverotuksen lapsenhoitovähennystä korottaa esitettyä enemmän.

SMP joutui siis ulos hallituksesta kansaneläkeuudistuksesta syntyneen erimielisyyden takia. Olennaisin näkemys muiden hallituspuolueiden ja SMP:n välillä oli kansaneläkkeiden lisäosan puolisoaleneman poistamisesta. Esitimme aleneman täydellistä poistamista siten, että kaikille kansaneläkkeiden täyteen lisäosaan oikeutetuille eläkeläisille lisäosa olisi maksettu 100 %:n suuruisena riippumatta siitä, asuvatko he yksin, avoliitossa tai avioliitos-

sa. Tällä samalla linjalla haluamme jatkaa myös tulo- ja varallisuusverolaissa emmekä hyväksy hallituksen esittämiä lisäyksiä lain 108 §:ään. Näillä lisäyksillä porrastetaan kunnallisverotuksen eläketulovähennys hallituksen hyväksymällä 85 %:n kansaneläkkeen lisäosan puolisoalenemamäärällä. Mielestämme kaikkien vähennykseen oikeutettujen eläkeläisten tulee voida suorittaa vähennys täysimääräisenä.

Ehdotimme hallituksen budjettiriihessä sitä, että veronkevennysten pääosa olisi kohdistettu kaikkein pienituloisimmille kansalaisille. Muut hallituspuolueet halusivat kuitenkin antaa suurimman hyödyn verouudistuksen jatkosta suurituloisille alentamalla kaikkein suurimpien tuloluokkien marginaaliveroprosenttia 4 %:lla. Tämä ei ole mielestämme oikea linja, vaan sitä vastoin olisi tullut nostaa valtionverosta vapaan tulon ylärajaa sekä korottaa kunnallisverotuksen perusvähennystä. Perusvähennyksen korotuksella voidaan kaikkein tehokkaammin vaikuttaa siihen, että pienituloisimmat kansalaiset poistuvat verotuksen piiristä kokonaan sen lisäksi, mitä hallitus on esittänyt lain 167 b §:ssä. Valtionverotuksen osalta tämä on jo toteutunut alunperin SMP:n vaatimuksesta suoritettuna valtionverosta vapaan tulon ylärajan merkittävällä korottamisella, jota linjaa hallitus on myös tämän jälkeen jatkanut.

2. Yksityiskohtaiset perustelut

Asuntolainan korkojen verovähennysoikeus

Esitämme nykyisen asuntolainojen verovähennysjärjestelmän täydellistä uudistamista ja puolisoajattelusta luopumista. Mielestämme asuntolainojen verovähennysoikeudessa ei päästä tasapuoliseen kohteluun aviopuolisoiden ja avopuolisoiden välillä millään muulla toimenpiteellä. Tällä hetkellä avopuolisot saavat lähes kaksinkertaiset verovähennykset verrattuna avioliitossa oleviin aviopuolisoihin. Tämä epäkohta on omalta osaltaan hämärtämässä kansalaisten oikeudentuntoa ja lain kuuliaisuutta.

Mielestämme jokaisella Suomen kansalaisella, jolla on asuntolainoista johtuvia korkomenoja, tulisi olla henkilökohtainen 22 000 markan suuruinen verovähennysoikeus vakituiseen asuntoon kohdistuvista korkomenoista. Tämä vähennysoikeus koskisi niin avioliitossa eläviä

aviopuolisoita kuin avioliitossa asuvia henkilöitä tai yksin asuvia. Tämän lisäksi niille verovelvollisille, joilla on pääasiallisesti elätettävänä alaikäisiä lapsia tulisi antaa tähän henkilökohittaiseen vähennysoikeuteensa lapsikorotus. Lapsikorotuksen suuruus tulisi olla ensimmäisestä lapsesta 5 000 markkaa ja toisesta tai sitä useammista 10 000 markkaa.

Mikäli asuntolainojen korkovähennysoikeutta uudistettaisiin esittämällämme tavalla, sekä säilytettäisiin 85 %:n enimmäismääräsäännös, tuettaisiin nimenomaan nuoria lapsiperheitä merkittävästi nykyistä tehokkaammin heidän pyrkimyksessään saada itselleen oma ja omistettu asunto. Hallituksen esittämällä menettelytavalla tämä tavoite vaarantuu ja aiheuttaa perheelle kohtuuttomia taloudellisia vaikeuksia asettaen perheet eriarvoiseen asemaan riippuen heidän aviosuhteensa virallisuudesta tai epävirallisuudesta.

SMP tukee hallituksen linjaa supistaa kulu- tusluottojen verovähennysoikeutta. Valtion tehtävänä ei voi olla kansalaisten kulutusluottojen tukeminen verovähennysten avulla. Näin ollen hyväksymme hallituksen esityksen kulu- tusluottojen verovähennysoikeuden supistamisesta 5 000 markkaan vuodessa. Edellä esittäm- ästämme henkilökohtaisen verovähennysoi- keuden luomisesta johtuen myös tämä vähen- nys tulisi olla henkilökohtainen ja näin ollen hallituksen esityksessä olevat puolisoitten vero- vähennysoikeuksiin kytkemiset voidaan tar- peettomina poistaa. Näin ollen esityksemme on varsin yksinkertainen: 22 000 markan suuruisen asuntolainojen verovähennysoikeuden li- säksi voidaan nk. kulutusluotoista suorittaa 5 000 markan verovähennys vuodessa.

Eläkeläisten ja pienituloisten aseman korjaaminen

SMP:n mielestä eläkeläisten ja muiden pieni- tuloisten asemaa tulisi niin valtion- kuin kun- nallisverotuksessa edelleen parantaa. Parhaiten tämä mielestämme onnistuisi korottamalla kunnallisverotuksen perusvähennystä, anta- malla kunnallisverotuksen eläketulovähennys kaikille täysimääräisenä, poistamalla sairaus- kulujen verovähennysoikeuden enimmäismää- rät sekä nostamalla valtionverosta vapaan tu- lon ylärajaa. Kaikki nämä toimenpiteet yhdis- tettynä vielä tuloveroasteikoista annetun lain yhteydessä esittämäämme alle 1 000 markan

suuruisten valtionverojen perimättä jättämiseen vapautuisivat käytännössä kaikki alle 40 000 markkaa vuodessa ansaitsevat kansalaiset valtionverosta sekä myös pääasiallisesti kunnallisverosta. Tämä periaate edesauttaisi esittämäämme 3 000 markan suuruista kuu-kausittaista, verotonta perustoimeentuloturvaa merkittävästi. Perustoimeentuloturvan luominen verotusta keventämällä on yhteiskunnalle

huomattavasti edullisempaa ja yksinkertaisempaa kuin korottaa maksettavia sosiaalietuuksia ja periä niistä edelleen veroa.

Ehdotan,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1988 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 16 §:n 1 momentin 1 kohta, 27 §, 35 §:n 3 momentti, 50 §, 57 §:n 11 ja 19 kohta, 64 §:n 1 momentin 4 kohta, 67 §, 69 §, 80 §:n 7 kohta, 86 §:n 1 momentin 1 kohta, (poist.) 89 §:n 2—4 momentti, 95 §:n 1 ja 2 momentti, 97 §:n 1 momentti, 98 §:n 1 momentti, 99 §, 101 §, 105 §, 106 §, 108 §:n 2 momentti, 109 §, 120 §:n 14 kohta, 146 a §:n 2 momentti ja 162 §,

sellaisena kuin niistä ovat 35 §:n 3 momentti, 57 §:n 19 kohta, 69 §, 80 §:n 7 kohta, 86 §:n 1 momentin 1 kohta, 88 §:n 1 momentti, 89 §, 97 §:n 1 momentti, 101 §, 105 §, 106 §, 109 §, 120 §:n 14 kohta ja 146 a §:n 2 momentti 29 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1335/89) ja 162 § muutettuna edellä mainitulla ja 23 päivänä helmikuuta 1990 annetulla lailla (195/90), sekä

lisätään 57 §:ään uusi 20 kohta, 73 ja 77 §:ään uudet 4 momentit, 80 §:ään uusi 8 kohta, 85 §:ään uusi 2 momentti (poist.), 120 §:ään uusi 15 kohta ja lakiin uusi 167 b § seuraavasti:

16, 27, 35, 50, 57, 64, 67, 69, 73, 77, 80, 85 ja
86 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

88 §
(Poist.)

89 §

Luonnollisella henkilöllä ja erillisenä verovelvollisena verotettavalla kotimaisella kuolinpesällä korkovähennyksen enimmäismäärä on muiden kuin ansiotoimintaan liittyvien korkojen osalta 22 000 markkaa. (Poist.) Edellä mainittuja enimmäismääriä on korotettava 5 000 markalla, jos luonnollisella henkilöllä on ollut verovuonna elätettävänänsä yksi alaikäinen lapsi ja 10 000 markalla, jos tällaisia lapsia on kaksi tai useampia.

Jos verovelvollisen (poist.) tuloverosta on verovuonna tehty 146 a §:n mukainen asuntovähennys, hänellä on oikeus vähentää muita kuin ansiotoimintaan liittyviä korkoja enintään 5 000 markkaa.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun korkovähennykseen saa luonnollisella henkilöllä ja erillisenä verovelvollisena verotettavalla kotimaisella kuolinpesällä sisältyä enintään 5 000 markkaa muita kuin asuntolainakorkoja, joita ovat verovelvollisen tai hänen perheensä vaiktuisen asunnon hankkimisesta tai perusparannuksesta ja asumisoikeuden hankkimisesta johtuvan velan korot.

95, 97 ja 98 §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

99 §
Verovelvollisella on oikeus vähentää omat, aviopuolisonsa ja lastensa sekä kasvattilastensa sairauskulut (sairauskuluvähennys).

101 §
Valtionverotuksessa verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on oikeus vähentää kokonaistulostaan 15 000 markkaa, jos verovelvollisella tai puolisoilla on ollut verovuonna elätettävänänsä vähintään 3 vuotta mutta enintään 7 vuotta täyttänyt lapsi (lapsenhoitovähennys).

105 ja 106 §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

108 §

— — — — —
(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
(3 ja 4 mom. *poist.*)

109 §

Jos verovelvollisen luonnollisen henkilön kokonaistulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 10 000 markan määrää suurempi,

on siitä kunnallisverotuksessa vähennettävä tämän tulon määrä (*perusvähennys*). Jos kokonaistulon määrä mainittujen vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 20 %:lla ylimenevän tulon määrästä.

120, 146 a, 162 ja 167 §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1990

Heikki Riihijärvi

